

Saniye Gizem OKUTAN

**YÜRÜTME ORGANININ SİYASİ
SORUMLULUĞUNUN SAĞLANMASINDA
ALTERNATİF ANAYASAL MÜESSESELER**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM YÜRÜTME ORGANININ SİYASİ SORUMLULUĞU VE YÜRÜTMENİN DENETLENMESİNİ SAĞLAYAN ANAYASAL MÜESSESELER

I. YÜRÜTME VE YÜRÜTMENİN SİYASİ SORUMLULUĞU.....	5
A. Yürütme Organı.....	5
B. Yürütme Organının Kaynağı ve Yapısı.....	7
1. Monist Yürütme Organı: Devlet Başkanı.....	9
2. Düalist Yürütme Organı: Devlet Başkanı ve Bakanlar Kurulu.....	11
C. Yürütme Organının Siyasi Sorumluluğu	13
1. Devlet Başkanının Siyasi Sorumsuzluğu	16
2. Bakanlar Kurulunun Siyasi Sorumluluğu.....	19
3. Devlet Başkanının Cezai Sorumsuzluğu	23
II. YÜRÜTME ORGANININ SİYASİ SORUMLULUĞUNU HAREKETE GEÇİRMEK İÇİN KULLANILAN ANAYASAL MÜESSESELER	26
A. Klâsik/Yerleşik Anayasal Müesseseler	26
B. Parlamenter Sisteme İçkin Olan Denetleme	27
1. Siyasi Sorumluluğu Harekete Geçirme Yolları.....	28
2. Parlamenter Denetim Mekanizmaları.....	32

C. Başkanlık Sisteminde Fren ve Dengeler Sistemi (Check and Balances).....	38
1. Yürütme Organının Sahip Olduğu Dengeleyici ve Denetleyici Mekanizmalar	41
2. Yasama Organının Sahip Olduğu Dengeleyici ve Denetleyici Mekanizmalar	44
D. Yarı Başkanlık Sisteminde Kohabitasyon Dönemi	49
III. YÜRÜTMENİN SİYASİ SORUMLULUĞUNUN SAĞLANMASINDA ALTERNATİF MÜESSESELERE OLAN İHTİYAÇ.....	52
A. Yürütmenin Güçlenmesi.....	52
B. Klâsik Denetleme Mekanizmalarının Yetersiz Kalması.....	56
C. Alternatif Müesseseler.....	60

İKİNCİ BÖLÜM

ALTERNATİF ANAYASAL MÜESSESELER

I. YATAY VE DİKEY HESAP VEREBİLİRLİK KAVRAMLARI.....	65
II. YATAY HESAP VEREBİLİRLİK BAĞLAMINDA ALTERNATİF MÜESSESELER	68
A. Yasama Organının Yürütme Organı Üzerinde Denetimini Sağlayan Alternatif Müesseseler	68
1. Siyasi Nedenle Impeachment	68
2. Tam Impeachment	75
3. Devlet Başkanının Fiziki ve Zihinsel Yetersizliği Sebebiyle Meclis Tarafından Görevden Alınması.....	80
4. Meclis Tarafından Başkanın Görevden Alınması İçin Halk Oylamasına Başvurulması	84
5. Meclisin Devlet Başkanı ve Bakanlar Kurulunun Atama Kararına Direnmesi.....	91
6. Öneri Niteliğinde Güvensizlik Oylaması	95
7. Başkan Yardımcısının Güvensizlik Oyuyla Görevden Alınması	99

8. Parlamentonun Kendini Feshi.....	104
9. Karşılıklı Fesih	108
10. Başkanlık Kararnamelerinin Meclis Tarafından Denetlenmesi	112
11. Çift Meclis Sistemi	116
III. DİKEY HESAP VEREBİLİRLİK BAĞLAMINDA	
ALTERNATİF MÜESSESELER	120
A. Halkın Yürütme Organı Üzerinde Denetimini Sağlayan Alternatif Müesseseler	122
1. Devlet Başkanının Halk Oylamasıyla Görevden Alınması (Recall).....	122
2. Göreve Başlayan Bir Başkanın Belirli Bir Süre Sonra Görevini Sürdürmek İçin Halkın Onayına Başvurması Zorunluluğu	128
3. Başkanlık Kararnamelerine Halk Vetosu.....	132
4. Halk Tarafından Bakanın Cezai Sorumluluğunun Başlatılması.....	136
B. Siyasi Partiler ve Seçim Sistemlerinin Yürütme Organı Üzerinde Denetimini Sağlayan Alternatif Müesseseler	139
1. Devlet Başkanının İki Turlu Karma Seçimle Seçilmesi	142
2. Meclisin Ara Seçimlerle Yenilenmesi (Kısmen Eş Zamanlı Seçim).....	147
3. Devlet Başkanının Tekrar Seçilebilirliği	151
4. Devlet Başkanının Görev Süresinin Kısaltılması	156
IV. DİĞER ALTERNATİF ANAYASAL MÜESSESELER	
A. Kamu Denetçiliği (Ombudsmanlık).....	162
B. İnsan Hakları Kurulları	168
C. Hesap Divanları	172
V. ALTERNATİF MÜESSESELERİN ÇÖZÜM OLMA KAPASİTESİ ÜZERİNE BİR GÖZLEM: TÜRKİYE ÖRNEĞİ	
SONUÇ	193
KAYNAKÇA.....	199